

співвідношення кількості видань затверджених радою, які мають ISSN на паперову версію, до загальної кількості затверджених радою видань (6:17)	співвідношення кількості видань затверджених радою, які мають ISSN на електронну версію, до загальної кількості затверджених радою видань (5:17)	співвідношення кількості видань затверджених радою, які мають веб-сторінку в мережі Інтернет з можливістю перегляду повнотекстових версій статей або тільки анотацій статей чи повних версій видання, до загальної кількості затверджених радою видань (8:17)	співвідношення кількості видань затверджених радою, які мають анотації статей англійською мовою, до загальної кількості затверджених радою видань (7:17)	співвідношення кількості видань затверджених радою, які входять до електронних державних або галузевих баз даних, до загальної кількості затверджених радою видань (9:17)	співвідношення кількості видань затверджених радою, які входять до електронних світових або європейських баз даних, до загальної кількості затверджених радою видань (0:17)	загальна сума стовпчиків в 1-6. (Вноситься до загальної таблиці реїтінгу)
1	2	3	4	5	6	7
0.353	0.294	0.471	0.412	0.529	0	2.059

Співвідношення кількості затверджених радою видань з майже однаковими назвами до загальної кількості затверджених радою видань становить 3:17 (0.176).

Таким чином можна сподіватись, що зазначені вище заходи будуть сприяти підвищенню якості спеціалізованих фахових видань, підвищать відповідальність експертних рад за прийняті рішення, а також дадуть можливість галузевій науці вийти на міжнародний інформаційно-освітній науковий європейський простір.

ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВОЛЕЙБОЛІСТІВ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП

Єрмаков С.С., Носко М.О., Маслов В.М.

Харківська державна академія дизайну й мистецтв
Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка
Національний університет фізичного виховання і спорту України

Вирішення проблем підготовки волейболістів різних вікових груп в першу чергу залежить від належного науково-інформаційного забезпечення. Важливим також є забезпечення зручного доступу тренерам і спортсменам до бібліотечних фондів, у т.ч. і до електронних ресурсів мережі Інтернет. Останні складають значну і сучасну базу даних з волейболу.

Серед ресурсів з вільним доступом слід виділити національні бібліотеки країн колишнього СРСР та електронні бази даних дисертаційних досліджень провідних країн світу. Їх обсяг з кожним роком зростає і певну частку до цього докладають дисертаційні дослідження, які виконано українськими дослідниками. Необхідно визнати, що за останні роки внесок вітчизняних вчених складає тільки дві докторські дисертації і декілька кандидатських. Це значно менший обсяг у порівнянні з дослідженнями, що виконані у провідних країнах світу.

База даних вітчизняних досліджень складається з двох докторських дисертацій. Це роботи Носко М.О. [11] і Єрмакова С.С. [4]. У роботі Носко М.О. [11] розроблено й теоретично обґрунтовано класифікацію фізичних вправ відносно вектора гравітації, тобто виконання фізичних вправ різного рівня гравітаційного навантаження. Установлено вплив даних вправ на моторику молоді у порівнянні з тими, хто не займається фізичною культурою та спортом. Висвітлено кількісні характеристики просторового положення тіла школярів та молоді за різних умов гравітаційного навантаження. Вивчено кількісні характеристики біомеханічних властивостей м'язів, які беруть найактивнішу участь під час виконання техніки вправ різного рівня гравітаційного навантаження, вплив якого на стан серцево-судинної системи організму молоді експериментально доведено. Визначено коефіцієнти потужності роботи та частоти її скорочень. Розроблено методику та засоби впливу на покращання стану здоров'я, фізичного розвитку, фізичної підготовленості молоді. Набули подальшого розвитку дослідження вікових особливостей розвитку моторики школярів різних вікових груп і молоді, яка займається фізичною культурою та спортом, а також умови формування складних структур рухових дій. Дисертація Єрмакова С.С. [4] представлена техніка навчання ударним рухам в волейболі з використанням тренажерів і комп'ютерних моделей. Авторські моделі і тренажери також представлені окремими виданнями.

Основні положення зазначених дисертацій було використано під час підготовки національної програми розвитку волейболу у розділі науково-методичне забезпечення навчально-тренувального процесу.

Біомеханічним аспектам підготовки волейболістів присвячені кандидатські дисертації Гаркуші С.В. [2], Горчанюка Ю.А. [3], Осадчого О.В. [12]. Фактично ці роботи продовжують і доповнюють дослідження, що були проведені у роботах Носко М.О. [11] і Єрмакова С.С. [4].

У дисертації Гаркуша С.В. [2] розглянуто питання удосконалення навчально-тренувального процесу підготовки волейболістів високої кваліфікації. На підставі дослідження особливостей моторики даної ка-

тегорії спортсменів вперше визначено кількісні характеристики основних системотвірних елементів кінематичної структури техніки рухових дій. Встановлено їх взаємодію з іншими елементами техніки в системі змагань сучасного волейболу. Визначено кількісні характеристики біодинамічної структури базових технічних елементів та одержано дані про участь основних скелетних м'язів спортсменів у процесі розв'язання рухових задач силового характеру за умов активної взаємодії з опорою під час виконання основних технічних дій. Під час проведення дослідження використано методику спеціальної силової підготовки волейболістів, яка ґрунтується на застосуванні в тренувальному процесі спортсменів фізичних вправ, що моделюють умови гіпергравітаційного навантаження й експериментально доведено її ефективність.

У дослідженні Горчанюка Ю. [3] уперше розроблено моделі стрибків і переміщень спортсменів на піщаному майданчику за умов пляжного волейболу. З використанням соматографічної методики, відеозйомки цифровою відеокамерою та наступної обробки одержаних даних стандартними комп'ютерними програмами встановлено біомеханічні закономірності рухів спортсмена, який виконує стрибки та переміщення, визначено оптимальні траєкторії руху його біоланок. Розроблено та обґрунтовано методику, яка дає змогу визначити найбільш ефективну модельну й індивідуальну техніку виконання стрибків і переміщень, а також прогнозувати перспективність окремого спортсмена щодо занять пляжним волейболом. Визначено характеристики його взаємодії з опорними поверхнями за різних умов виконання стрибків. Запропоновано методику технічної підготовки даних спортсменів.

У роботі Осадчого О.В. [12] встановлено модельні характеристики координаційної та біодинамічної структури опорних взаємодій у волейболістів різних вікових груп при виконанні основних технічних дій гри та розроблено і впроваджено в практику методику, у якій застосовуються вправи, що моделюють умови гіпергравітаційного навантаження, вивчено її вплив на стан підготовленості волейболістів кадетської та молодіжної груп.

Окремий напрямок дослідження складають роботи Проходовського Р.Я [13], яка спрямована на вдосконалення фізичної підготовки юних волейболістів та робота Ковцуна В.І. [5], у якій досліджується методика розвитку та контролю спеціальної витривалості у юних волейболістів різних вікових груп.

У роботі Ковцуна В.І. [5] також розкрито значення спеціальної витривалості під час змагальної та тренувальної діяльності. Визначено параметри тренувальних та змагальних навантажень під час гри та

кількість виконуваних техніко-тактичних дій. Запропоновано засоби, методи, показники тренувальних навантажень для розвитку спеціальної витривалості юних волейболістів різних вікових груп. Запропонована методика розвитку спеціальної витривалості юних волейболістів різних вікових груп базувалася на раціональному підборі вправ і методів для розвитку швидкісної, стрибкової, ігрової витривалості у різних зонах енергозабезпечення роботи. У роботі Проходовського Р.Я [13] також отримано нові дані про рівень фізичної підготовки юних волейболістів. Визначено комплекс контрольних показників, які характеризують рівень розвитку фізичних якостей юних волейболістів. Науково обґрунтовано алгоритм програмування та використання засобів і методів удосконалення їх фізичної підготовки. Наведено практичні рекомендації щодо можливості об'єктивних підходів до планування та здійснення навчально-тренувального процесу юних спортсменів.

Комплексним дослідженням різних аспектів підготовки волейболістів присвячена робота Кудряшова Є.В. [7], у якій експериментально встановлено показники рівня розвитку фізичних якостей, технічної та ігрової підготовленості для волейболісток різної кваліфікації та ігровою амплуа.

Окрім цього Кудряшовим Є.В. [7] також проведено порівняльний аналіз показників фізичної та технічної підготовленості, одержаних експериментальним шляхом і розрахованих методами математичної статистики. Виявлено взаємозв'язок різних аспектів підготовленості та їх вплив на ефективність змагальної діяльності. Запропоновано критерії оцінки інтенсивності тренувальних вправ та оптимальне співвідношення основних і допоміжних засобів у макроциклі тренування.

Безперечно, що за часи СРСР у докторських (Топишев О.П., Желєзняк Ю.Д. та інш.) і кандидатських (Маслов В.М., Грінченко І.Б., Волков Є.П. та інш.) дисертаціях було висвітлено ґрунтовне науково-методичне забезпечення підготовки волейболістів і вони ще до сих пір складають основу підручників і навчальних посібників, за якими навчаються студенти у вищих навчальних закладах Росії та України. Серед сучасних російських дисертаційних досліджень необхідно відзначити роботи авторів: Ашибоків М.Д. [1], Коноплева А.Н. [6], Лядов С.С. [8], Малыгина Е.Н. [9], Маслов В.А. [10], Ча Джу Хен [14], Шипулин Г.Я. [15].

Таким чином дисертаційні дослідження вітчизняних авторів вирішують значну частку проблем підготовки волейболістів різних вікових груп. Всі представлені розробки впроваджено у практику підготовки тренерів і викладачів у вищих навчальних закладах фізичного

виховання і спорту, а також використовуються збірними командами України, ДЮСШ і волейбольними клубами.

Показ увагою дослідників поки залишаються дослідження у напрямку вивчення аспектів підготовки волейболістів з використанням сучасних комп'ютерних дослідних комплексів, які широко використовуються у провідних волейбольних командах світу.

Література

1. Ашибоків М.Д. Повышение результативности прямого нападающего удара в волейболе (с использованием машины управляющего воздействия): Автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук : 13.00.04 / Адыг. гос. ун-т. - Майкоп, 2000. - 27 с..
2. Гаркуша С.В. Біомеханічна корекція швидкісно-силової підготовленості волейболістів високої кваліфікації у передзмагальний період: Автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.01 / Харк. держ. акад. фіз. культури. — Х., 2005. — 24 с.
3. Горчанюк Ю.А. Технічна підготовка спортсменів у пляжному волейболі на основі біомеханічних моделей стрибків і переміщень: Автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.01 / Харк. держ. акад. фіз. культури. — Х., 2004. — 20 с.:
4. Ермаков С.С. Обучение технике ударных движений в спортивных играх на основе их компьютерных моделей и новых тренажерных устройств: Дис... д-ра пед. наук: 24.00.01 / Харьковский художественно-промышленный ин-т. — Х., 1997. — 401с.
5. Ковцун В.І. Розвиток та контроль спеціальної витривалості у юних волейболістів: Автореф. дис... канд. наук з фізичного виховання і спорту: 24.00.01 / Львів. держ. ін-т фіз. культури. — Л., 2001. — 19 с.
6. Коноплева А.Н. Локальные упражнения изометрического и миометрического характера как средство силовой подготовки волейболистов 12-14 лет: автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук: 13.00.04 / Адыгейс. гос. ун-т. - Майкоп, 2005. - 22 с..
7. Кудряшов Є.В. Побудова і контроль тренувального процесу волейболісток на етапі спеціалізованої базової підготовки: Автореф. дис... канд. з фіз. виховання і спорту: 24.00.01 / Харк. держ. акад. фіз. культури. — Х., 2004. — 22 с.
8. Лядов С.С. Оптимизация занятий по физическому воспитанию с сельскими школьниками подросткового возраста на основе преимущественного использования вариативных видов волейбола: Автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук: 13.00.04 / Дальневост. акад. физ. культуры. - Хабаровск, 2003. - 23 с.

9. Малыгина Е.Н. Коррекция психофизического статуса детей 12 - 13 лет с нарушением интеллекта в процессе занятий волейболом: Автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук:13.00.04 / Дальневост. гос. акад. физ. культуры. - Хабаровск, 2002. - 24 с.
10. Маслов В.А. Специальная силовая подготовка квалифицированных волейболисток в системе совершенствования их технического мастерства: Автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук: 13.00.04 / Всерос. НИИ физ. культуры и спорта . - М., 2003. - 22 с
11. Носко М.О. Теоретичні та методичні основи формування рухової функції у молоді під час занять фізичною культурою та спортом : Автореф. дис... д-ра пед. наук : 13.00.09 / Ін-т педагогіки АПН України. - К., 2003. - 53с.
12. Осадчий О.В. Вплив спеціальних засобів навантаження на стан технічної майстерності волейболістів різних вікових груп : Автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.01 / Харк. держ. акад. фіз. культури. — Х., 2007. — 24 с.
13. Проходовський Р.Я. Структура фізичної підготовленості і розвиток фізичних якостей, які визначають рівень спортивних результатів юних волейболістів: Автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.01 /Держ. НДІ фіз. культури і спорту. — К., 2002. — 16 с.
14. Ча Джун Хен. Оптимизация двигательных действий при блокировании в волейболе с учетом биомеханических характеристик: Автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук:13.00.04 / Рос. гос. пед. ун-т им. А. И. Герцена. - СПб., 2003. - 21 с.
15. Шипулин Г.Я. Анализ соревнований высококвалифицированных волейболистов как основа построения соревновательно-тренировочной деятельности в классическом волейболе: Автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук:13.00.04 / Моск. гос. обл. ун-т. - М., 2002. - 24 с..

ПОНЯТИЙНЫЙ АППАРАТ В ПРОЦЕССЕ РЕКРЕАЦИИ СТУДЕНТОВ

Зайцев В.П., Крамской С.И, Манучарян С.В.

Харьковская государственная академия физической культуры
Белгородский государственный технологический университет

Здоровье студентов в настоящее время является одной из важных проблем в образовательном пространстве высшего учебного заведения. Это связано с тем, что их заболеваемость с каждым годом все увеличивается. Естественно, они нуждаются в комплексных рекреатив-